

- ARAŞTIRMA MAKALESİ -

**ULUSLARARASI İŞGÜCÜ GÖÇLERİNİN EKONOMİK
ETKİLERİ:
İŞSİZLİK, VERGİ GELİRLERİ, VERİMLİLİK¹**

Levent ŞAHİN² & Ali ŞEN³

Öz

İşsizlik, yüksek vergiler ve verimsizlik birçok ülkede görülen en önemli iktisadi sorunlardandır. Çünkü uzun süreli işsizlik ekonomik büyümei düşürmekte, toplumsal huzursuzluğa sebep olmaktadır. Çalışmada uluslararası işgücü göçünün işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik üzerindeki etkileri ayrı ayrı denklemler hazırlanarak araştırılmıştır. *Bu çalışmanın amacı bazı OECD ülkelerine yapılan uluslararası işgücü göçlerinin işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Çalışmanın literatürdeki diğer çalışmalardan farkı uluslararası işgücü göçüyle ilgili olarak işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik etkilerini birlikte incelemesidir. Çalışmanın hipotezi uluslararası işgücü göçlerinin işsizliği, verimliliği ve vergi gelirlerini artırdığıdır. Çalışmada yöntem olarak panel veri analizi uygulanmıştır. Analiz 2008-2018 yıllarını kapsamaktadır. Analiz sonucunda araştırmaya konu olan OECD ülkelerinde uluslararası işgücü göçünün işsizliği %0,02, verimliliği ise %0,002 oranında artırdığı tespit edilmiştir.*

Anahtar Kelimeler: *Uluslararası İşgücü Göçü, İşsizlik, Vergi Gelirleri, Verimlilik.*

Jel Kodları: *F22, F47, F66.*

Başvuru: 20.05.2020 **Kabul:** 04.12.2020

- 1 Bu çalışma, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalında, 2008 yılında tamamlanan, “Uluslararası İşgücü Akımlarının Ekonomik Etkileri: Türk İşgücü Göçü” başlıklı Yüksek Lisans tezinden faydalanılarak üretilmiştir. Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.
- 2 Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü. E-posta: leventsahin@karatekin.edu.tr, Çankırı, Türkiye. Orcid No: 0000-0001-7042-7964.
- 3 Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü. E-posta: ali.sen@inonu.edu.tr. Malatya, Türkiye. Orcid No: 0000-0001-9456-2220.

ECONOMIC EFFECTS OF INTERNATIONAL WORKFORCE MIGRATIONS: UNEMPLOYMENT, TAX REVENUES, PRODUCTIVITY

Abstract

Unemployment, high taxes, and inefficiency are among the most important economic problems in many countries because long-term unemployment lowers economic growth and causes social unrest. In the study, the effects of international workforce migration on unemployment, tax revenues, and productivity are investigated by preparing separate equations. This study aims to certain OECD countries to identify the effects of international workforce migration on unemployment, tax revenues, and productivity. The difference of the study from other studies in the literature examines unemployment, tax revenues, and productivity factors together concerning international workforce migration. The study hypothesizes that international workforce migration increases unemployment, productivity, and tax revenues. In the study, panel data analysis is applied as a method. The analysis covers the years 2008-2018. As a result of the analysis, it is determined that international workforce migration is increased unemployment by 0.02% while increasing productivity by 0.002%.

Keywords: *International Workforce Migration, Unemployment, Tax Revenues, Productivity.*

Jel Codes: *F22, F47, F66.*

“Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.”

1. GİRİŞ

Göçler insanlık tarihi kadar eskidir. Göçler, fetihler ve sömürgeleşme faaliyetleri, bazı halkların yurtlarından edilmesi ve yeni yerleşimlere zorlanmasıyla olmuştur. Bunların dışında göçün nedenleri içinde güvenlik gerekçeleri kadar çalıştırılacak insan gücünün temini de önemli bir yer edinmektedir. Ancak uluslararası işgücüne ihtiyaç 16. yy. ortalarından itibaren keşfedilen yeni kıtaların pamuk, şeker pancarı ve kahve tarlalarında çalıştırılacak ücretsiz işçilere gereksinim duyulmasıyla artmıştır (Toksöz, 2006: 11). 16. yüzyılın ilk yarısında, şeker ve tütün arazilerinde çalıştırılmak amacıyla Batı Hindistan’a insan tacirleri tarafından gönderilen Afrika kökenli insanlar uluslararası göçmen işçilere örnek verilebilir. 1500-1600 yılları arasında gemilerle insanların yaklaşık%6’sı Hollanda’ya, %19’u Fransa’ya, %29’u Portekiz’e ve %41’i ise İngiltere’ye gönderilmiştir. Aynı dönemde insan ticaretindeki yeri diğer ülkelere kıyasla düşük olan ülkeler %1 ile Danimarka ve %3 ile Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’dir (Yılmaz, 2005).

Literatürde göçün farklı tanımları bulunmaktadır. Tekeli’ye (1998: 7-21) göre göç, belli bir yerleşim alanında yaşayan kişilerin, belli bir zamanda kendi arzularıyla yaşam yerlerini değiştirmeleridir. Ancak Tekeli bu göç tanımının, ancak modern toplumlar için yapılabileceğini

ifade etmektedir. Çünkü tarım toplumlarında insanlar kendi istekleriyle göç etmezler. Ayrıca Tekeli göçün işgücünü ülkede daha etkin dağıtarak, sistemin işçi taleplerine cevap vermesine imkân tanıdığını da belirtmektedir. Temiz'e göre (2004: 36) göç, insanların geçici veya sürekli olmak üzere, siyasal sınırlarla belirlenmiş coğrafi yaşam alanlarından ve sosyo-kültürel çevrelerinden ayrılmaları veya yaşadıkları ülke sınırları içinde bir yerden başka bir yere yerleşmeleridir. Bu noktada uluslararası göç kavramı ön plana çıkmaktadır. Az gelişmişliğin bir sonucu olarak ortaya çıkan uluslararası göçün, ülke kalkınmasını olumlu etkilediği düşünülse de göç veren ülkelerin kalifiye işçilerini kaybetmesi gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır. Hughes vd. (2019)'ne göre göç, insanların daha güvenli ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmaları amacıyla memleketlerinden, ülkelerinden ayrılmalarıdır.

Göçün ekonomik ve ekonomik olmayan etkenleri de bulunmaktadır. Ekonomik olan etkenleri göçebelerin daha iyi beslenebilmek, işçilerin daha iyi şartlarda çalışmak, işçilerin ailelerinin yaşam standartlarını yükseltmek amacıyla göç etmeleri şeklinde sıralamak mümkündür. Bununla birlikte tarım işçilerine duyulan ihtiyacın azalması ile insanlar kırdan şehirlere göç etmişlerdir. Başka bir ifadeyle artan sanayileşme insanları şehirlerde iş bulma fırsatlarına doğru çekmiştir. Daha iyi koşullarda yaşama isteği de kişileri kentlere doğru çekmektedir (Gönüllü, 1996). Bu anlamda göçün en önemli nedeni olarak, ülkeler arasındaki gelir eşitsizliğini göstermek mümkündür.

Ayrıca birçok uluslararası göç koridoru bulunmaktadır. Her göç koridorunun kendine özgü özellikleri vardır. Ancak Güney'in gelişmekte olan ve Kuzey'in sanayileşmiş bir ülke olduğu güney-güney, güney-kuzey, kuzey-kuzey ve kuzey-güney olarak özetlenen dört ana göç akışı bulunmaktadır (Martin, 2013: 2):

- Güney-Güney: Endonezya'dan Suudi Arabistan'a veya Nikaragua'dan Kosta Rika'ya kadar gelişmekte olan bir ülkeden diğerine yapılan göçtür.
- Güney-Kuzey: Fas'tan İspanya'ya, Meksika'dan ABD'ye veya Filipinler'den Güney Kore'ye kadar gelişmekte olan bir ülkeden sanayileşmiş bir ülkeye yapılan göçtür.
- Kuzey-Kuzey: Uluslararası göçün Kanada'dan ABD'ye olduğu gibi sanayileşmiş bir ülkeden diğerine gerçekleştirilen göçtür.
- Kuzey-Güney: Göçmenlerin Japonya'dan Tayland'a olduğu gibi sanayileşmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere yaptıkları göçtür.

Ekonomiyle bağlantılı birçok göç kuramı vardır. Bu kuramlardan biri itme çekme kuramıdır. Bu kurama göre göç insanlık tarihi açısından geçmişte var olmuş, günümüzde var olan gelecekte de var olacak bir olgudur. İtme çekme kuramına göre göçlere yol açan olan birçok farklı neden vardır. Lee, bu nedenleri "a theory of migration" adlı makalesinde itme ve çekme olarak açıklamıştır. Lee'ye göre göç kararının verilmesinde bireysel faktörler, hedef ülkenin avantajları, kaynak ülkenin dezavantajları ve araya giren engeller olmak üzere dört tane faktör vardır. Bu faktörler göç üzerinde itme-çekme özelliği oluşturmaktadır (Lee, 1966: 50). Diğer bir kuram kesişen fırsatlar kuramıdır. Kesişen fırsatlar kuramına göre, göç süre-

cini etkileyen asıl nedenler: Hedef ülkedeki avantajlar ve göç edilecek ülkeye uzaklıktır. Bu kuram açısından hedef ülkeye uzaklık göç kararını etkileyecek en önemli faktördür. Çünkü kaynak ülke ile hedef ülke arasındaki uzaklık arttıkça, göçmenin geçmesi gereken sınırlar ve bu sınırlardaki bürokratik engeller de artmaktadır. Ayrıca hedef ülkedeki ekonomik imkânların fazlalığı göçü teşvik etmektedir. Bu kurama göre potansiyel göçmen kâr ve zararı hesapladıktan sonra göç etmeye ya da göç etmemeye karar vermektedir (Kapu, 2012: 15). Ekonomiyi merkezine alan diğer bir kuram ise neoklasik ekonominin makro kuramıdır. Bu kurama göre ülkeler arasındaki ücret ve istihdam fırsatları arasındaki fark göç kararında etkilidir. İnsanlar ücretlerin düşük olduğu ülkeden, yüksek olduğu ülkeye göç etmektedirler. Hedef ülke ile kaynak ülke arasındaki ücret farklılığı arttıkça, göç etme eğilimi de artmaktadır. Emek arzının fazla olduğu ülkelerde ücretler düşmekte, sermaye arzının fazla olduğu ülkelere ise ücretler artmaktadır. Ayrıca sermaye de bol olduğu ülkeden kıt olduğu ülkeye doğru gitmektedir. Bu sermaye taşınması hem fiziki sermayeyi hem de beşeri sermayeyi içine almaktadır. Çünkü, nitelikli işgücünün kıt olduğu ülkelerde nitelikli işgücünün değeri fazladır. Bu nedenle nitelikli işgücü fazla olduğu ülkelere kıt olduğu ülkelere gitmektedir (Massey vd., 1993: 433). Ekonomi ile bağlantılı diğer bir kuram neoklasik ekonominin mikro kuramıdır. Bu kuram; gelişmiş ülkelerde beşeri sermayenin değerli olduğu düşüncesiyle uluslararası göçü açıklamaktadır. Neoklasik ekonominin mikro kuramına göre; göç etmeyi düşünen kişiler, beşeri sermayesine yatırım yapabileceği ülkeleri tercih etmektedirler. Fakat kişiler karar vermeden önce beşeri sermayenin kendi ülkesindeki değeri ile hedef ülkedeki değeri arasındaki farkı değerlendirip, en fazla faydayı elde edecekleri ülkeyi tercih etmektedirler (Robinson, 2005: 6). Ayrıca Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder gibi düşünürler tarafından geliştirilen merkez çevre kuramı bulunmaktadır. Bu kurama göre çevre olarak adlandırılan gelişmekte olan ülkeler, merkez olarak adlandırılan gelişmiş ülkeler için vazgeçilmez konumdadırlar. Çünkü merkez ülkeler ucuz işgücü, aramal ve hammadde ihtiyaçlarını karşılamak için çevre ülkelere ihtiyaç duymaktadırlar. Merkez ülkelere emek arzı az olduğu için ücretler yüksektir. Çevre ülkeler ise refah seviyelerini artırmak için merkez ülkelere gereksinim duymaktadırlar. Bu nedenle göç akımı çevre ülkelere merkez ülkelere doğru yapılmaktadır (Abadan-Unat, 2002: 15).

Uluslararası işgücü göçü yüzyıllar içinde önemli değişimlerden geçip, daha karmaşık bir sosyal yapı haline gelerek, göçmen işçi terimi ortaya çıkmıştır. Göçmen işçi terimi, Göçmen İşçilerin Hukuki Statüsüne dair Avrupa Sözleşmesi'ne göre "sözleşmeye taraf başka bir ülke tarafından o ülkenin topraklarında ikâmet etmesine ve ücretli istihdamına izin verilmiş olan sözleşmeye taraf bir ülkenin vatandaşı" şeklinde tanımlanmaktadır. Üretim faktörlerinden biri olarak uluslararası işgücü, emek, ekonomik büyüme hızını etkilemektedir. Uluslararası işgücünün büyük bir çoğunluğu gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere göç etmektedir. Bu ifade edilenler doğrultusunda işgücü göçünün başlıca temel özellikleri şunlardır (Baramidze, 2001):

- Uluslararası işgücü göçü, dünya ekonomisinin küreselleşmesi, işgücü ücretlerinde ülkeler arasındaki farklılıklar, yoksul ve zengin ülkeler arasındaki gelir farklılığının artması, hızlı nüfus artışı gibi iç ve dış iktisadi sebeplerden kaynaklanabilir,
- Uluslararası işgücü göçünün kesin göç, geçici göç ve beyin göçü olmak üzere üç türü bulunmaktadır,
- Kesin göç, bireyin hayatı boyunca geldiği ülkeye tekrar dönmeye niyetinin olmamasıdır. Bu durumda kaynak ülke, kendi insan gücünü ve onların sonraki nesillerini de kaybetmiş olmaktadır,
- Geçici göç, bireylerin geçici olarak başka bir ülkeye gidip, orada gelecekte kaynak ülkeye dönme niyetiyle çalışmalarıdır,
- Kaynak ülkede işgücü ihracatı işsizliğin azaltılmasını ve ülkeye yurtdışından döviz girişini sağlarken, aynı zamanda da nitelikli işgücünün azalması, kaynak ülkedeki bilimsel ve teknolojik düzeyin azalmasına da neden olmaktadır.

Ayrıca beyin göçü, belli bir alanda uzmanlaşmış, nitelikli kişilerin ticaret, eğitim vb. amaçlar için başka bir ülkeye yerleşmesidir (Dodani ve LaPorte, 2005). Düzensiz göç ise bir ülkeye yasal olmayan yollarla giriş yapılması, bir ülkede yasadışı yaşanılması ya da bir ülkeye yasal yollarla girip, yasal süresi içerisinde ülkeyi terk etmemektir (GİGM, 2020). Bununla birlikte kontrollü ve sistemli olarak yapılmak istenen yasal işgücü göçünün hedeflenenin dışına çıktığı da görülmüştür (Straubhaar, 2001: 3-5). Uluslararası işgücü göçüyle ilgili ilk kısıtlamalar ABD tarafından, 1921 yılında çıkarılan “Kota Yasası” ile getirilmiştir. 1924’te yürürlüğe giren “Göçü Sınırlandırma Yasası” ile ABD’ye her yıl sadece 162.000 kişinin göçmen işgücü olarak kabulüne izin verilmiştir (Stalker, 1994: 25).

Ayrıca yabancı işgücü alan hedef ülkelerin yabancı işçi politikaları, hedef ülkelerin işgücü göçüne bakış açılarına, istihdam türlerine, yabancı işçilerin geleceğe dair beklentilerine, nüfus büyüklüklerine, ekonomilerinin gelişmişliğine ve toplumların yabancı işçiye karşı ön yargılı olup, olmamalarına göre değişmektedir. Göç alan hedef ülkeler genellikle ekonomik fayda ilkesi doğrultusunda işgücü göçünden yararlanmaya çalışmaktadırlar (Gezgin, 1994: 93).

Yabancı işçi çalıştıran ülkeler, genellikle sermaye yönünden zengin, işgücü bakımından fakirdirler. İşgücü ithâli, mesleki işgücü açığını azaltarak, sermayenin tam kapasite ile çalışmasını, yatırım hızının ve ekonomik büyümenin artmasını sağlamaktadır. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra işgücü darlığı çeken Batı Avrupa ülkelerinin yabancı işçi ithâl etmeleri, bu ülkelerin kalkınmalarına büyük katkı sağlamıştır. Ayrıca işgücü ithâli, sanayi ülkelerinde ücretlerin yükselmesini de önlemiştir. Böylece, üretim maliyetleri ucuzlamış, ülkenin global piyasadaki rekabet gücü artmıştır. Bu avantaj ekonomileri ihracata dayanan ülkeler için çok önemlidir. Ayrıca ücretlerdeki yükselmeyi önlediği için genellikle ulusal işçi sendikaları yabancı işçi çalıştırılmasına karşı çıkmaktadırlar. Fakat yabancı işçi ithâli neticesinde reel milli gelirden sağlanan artış, tüm toplumun refahını yükseltmektedir (Seyidoğlu, 2003: 811).

Bir ülkenin kişi başına gelir seviyesi yükseldikçe genellikle yerli işçiler, çalışma şartları tehlikeli ve ağır olan işlere rağbet etmemektedirler. Bu iş kollarındaki açıkları yabancı işçiler doldurmaktadır. Yabancı işçiler ne ölçüde nitelikli olurlarsa ev sahibi ülkenin kazancı da aynı oranda artmaktadır. Bunun en iyi örneği ABD'dir. ABD her yıl binlerce göçmen kabul etmektedir. ABD, bu işlemi yeşil kart uygulamasıyla yapmaktadır. Avrupa Birliği'nde mavi kart uygulamasıyla nitelikli işçi alınmasına yönelmektedir. Bu faaliyetler sonucunda işçi ithâl eden ülke, hiçbir eğitim masrafına katlanmadan üretken durumundaki yabancı işçi emeğinden yararlanmış olmaktadır. Bu bir anlamda işgücü gönderen az gelişmiş ülkenin, nitelikli işçileri çalıştıran gelişmiş ev sahibi ülkeye sermaye bağışında bulunmasıdır. Yabancı işçiler nitelikli olmalarının yanında çalıştıkları toplumun koşullarına ne ölçüde uyarlıysa (yabancı dil öğrenimi vb.) ev sahibi ülkeye aynı ölçüde faydalı olurlar. Yabancı işçi çalıştırmak ev sahibi ülkeye bazı maliyetler de getirmektedir. Örneğin, artan nüfus nedeniyle hastane, konut, okul, vb. sosyal sabit sermaye tesislerine talep artmaktadır. Bunların dışında yabancı işçi sayısının yerli nüfusun önemli bir oranına ulaşması ev sahibi ülkede bazı kültürel ve toplumsal problemlere sebep olmaktadır (Seyidoğlu, 2003: 811-812). Bununla birlikte Abadan-Unat'a göre (2006: 8-36) bir ülkedeki göçmenler arasında göçmen ilişkiler ağı bulunmaktadır. Bir ülkeye önceden göç edenler ile yeni göç edenler arasında zaman içinde bir iletişim ilişkisi oluşmaktadır. Bu tür ilişkilerde hemşeriler, dostlar vs. dayanışma içine girerek, göçü özendirilmektedirler. Ayrıca bu ilişkiler göçün maliyetini ve riskini de azaltmaktadır. Bunların yanı sıra artan coğrafi hareketlilik, ucuz yolculuklar, yeni teknolojiler kişilerin bir ulusa ait olma düşüncesini zayıflatarak, kişilerin geleceğe dair kendi faydalarını düşünerek gelişmiş ülkelere göç etmelerine yol açmaktadır. Gelişmiş ülkedeki işgücü piyasasındaki talep de bu göçü hızlandırmaktadır.

Yabancı işçilerin, yerel kültüre tam anlamıyla uyum sağlayamamaları sosyal tepkilerin oluşmasına sebep olmaktadır. Özellikle yabancı işçilerin kültürel homojenliği ve yerleşik "yaşam biçimini" bozacak problemlere neden olmaları toplumun yabancı işçileri kabullenmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca yabancı işçilerin ülkelerine döviz göndermek için tasarruflu davranmaları ve geriye kalan çok az bir gelire geçinmeye çalışmaları yabancı nüfusun yoğunlaştığı yerlerde yerli toplumun sahip olduğu refah seviyesiyle zıtlık oluşturan yoksul yerleşim yerlerinin meydana gelmesine yol açmaktadır. Bu durum "toplumsal bir çevre kirlenmesi olarak" tanımlanmakta ve yerli halkı rahatsız etmektedir. Toplumsal tepkinin yükselmesine sebep olan başlıca etmenleri daha detaylı olarak şu şekilde sıralamak mümkündür (Gezgin, 1994: 92-93):

- Yabancı işçi sayısındaki artış: Yabancı işçi sayısındaki artışı kabullenemeyen toplumlar da yabancı işçilerle yerli halk arasındaki kültürel farklılıklar arttıkça, tepki olasılığı da artmaktadır.
- Yabancı işçilerin bölgesel kümelenmesi: Gerçekte yabancı işçilerin bir ülkede dengeli dağılımı, fazla toplumsal tepkiye neden olmamaktadır. Ancak yabancı işçiler gittikleri ülkelere dengeli bir dağılım yerine, sanayi bölgelerinde yoğunlaşmaktadırlar. Söz konusu yoğunlaşma ise toplumsal tepkilere neden olmaktadır.

- Yabancı işgücüne bağımlılığın riski: Gelişmiş/hedef ülkelerde yabancı işçilere karşı toplumsal tepkinin artmasının bir nedeni de, yabancı işgücüne bağımlılık oranının artmasıdır. Bazı gelişmiş ülkelerde bu oran %25'lere kadar çıkmaktadır. Özellikle tehlikeli ve ağır işlerde yerli işçilerin çalışmak istememeleri yabancı işçilere bağımlılığı artırmaktadır. Ayrıca göçmen işçilerin kitleler halinde ülkelerine dönmeleri, yabancı işgücüne bağımlılığı olan ekonomilere zarar verebilir. Göç alan ülkeler bu olasılıklara karşı, göç miktarını sınırlamak gibi önlemler almaktadırlar.

Ayrıca, genelde toplumlar uluslararası işgücü göçlerinin ekonomik problemlere (işsizlik, verimsizlik, enflasyon, ekonomiye yük vb.) neden olduğunu düşünerek, uluslararası işgücü göçlerini istememektedirler. Bu çalışmanın açıklığa kavuşturmak istediği problem gerçekte uluslararası işgücü göçlerinin işsizlik, verimsizlik, vergi geliri kaybı gibi ekonomik problemlere neden olup olmadığıdır.

Bu çalışmanın amacı bazı OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development - Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ülkelerine (Almanya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Macaristan, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya ve Türkiye) yapılan uluslararası işgücü göçlerinin işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik üzerindeki etkilerini tespit etmektir. Çalışmanın özgün değeri uluslararası işgücü göçüyle ilgili olarak işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik etkenlerini birlikte incelemesidir. Çalışmanın hipotezi uluslararası işgücü göçlerinin işsizliği, verimliliği ve vergi gelirlerini artırdığıdır.

1.1. Literatür Taraması

Borjas (2001) çalışmasında göçmen işçilerin işgücü piyasasında verimliliği artırdığını iddia etmektedir. Bu hipotezini ABD'de on yıllık nüfus sayımlarından alınan verileri kullanarak test etmiştir. Verimlilik kazancı muhtemelen yılda on milyar ABD dolarının altındadır. Ayrıca göçmen işçiler kendilerine en iyi ücretin sunulduğu yerleri tercih etmektedirler.

Quispe-Agnoli ve Zavodny (2002) çalışmalarında ABD'de göç kaynaklı işgücü arzındaki değişikliklerin hem düşük hem de yüksek vasıflı sektörlerde işgücü verimliliğini azalttığını ifade etmektedirler. Quispe-Agnoli ve Zavodny'ye göre bu bulgu göçün işgücü verimliliğini çok düşürmediğini, gerçekte 1980'lerde göçmenlerin daha büyük bir oranına sahip eyaletlerde işgücü verimliliğinin daha yavaş arttığını göstermektedir. Bu yavaş üretkenlik artışı, birçok göçmen için kademeli uyum sürecinin bir sonucu olabilir. Ayrıca göçmenler dil becerilerini geliştirdikçe ve ABD işgücü piyasasına uyum kazandıkça verimlilik artışı üzerindeki olumsuz etki ortadan kalkacaktır.

Bodvarsson ve Van den Berg (2003) çalışmalarında İspanyol işgücü göçünün Dawson (ABD) şehri ekonomisi üzerindeki etkilerini araştırılmışlardır. Araştırma sonucuna göre yabancı işçiler hem işgücü arzını hem de talebi canlandırmışlardır. İstihdamdaki artış zaman içinde ekonomik büyümeyi de artırmıştır.

Raphael ve Ronconi (2007) çalışmalarında Amerikalıların vasıflı yabancı işgücü göçüne fazla olumsuz bakmadıklarını ifade etmektedirler. Çünkü vasıflı işgücü göçü refah düzeyini artırmaktadır. Bentolila vd. (2008) çalışmalarında 1995-2006 yılları arasında yaşanan yabancı işgücü göçü neticesinde İspanya'da işsizliğin ve enflasyonun olumlu yönde etkilendiğini iddia etmektedirler. Llull (2008) OECD ülkelerini incelediği çalışmasında uluslararası işgücü göçünün istihdamı olumlu, verimliliği olumsuz etkilediğini açıklamaktadır.

Brücker ve Jahn (2009) çalışmalarında uluslararası işgücü göçünün işgücü piyasasına etkilerini analiz etmek için ücret belirleme yaklaşımını kullanmışlardır. Ücret belirleme yaklaşımı, ücretlerin eksik olsa da işsizliğin artmasıyla ücretlerin düşme eğiliminde olduğu varsayımına dayanmaktadır. Brücker ve Jahn, ücret belirleme eğrisinin esnekliğinin özellikle genç ve iyi eğitilmiş çalışanlar için yüksek olduğunu ifade ederek, göçün işgücü piyasası üzerindeki etkilerinin çok da olumsuz olmadığını açıklamışlardır. Çünkü Almanya'ya yapılan yabancı işgücü göçü %1 arttığında, işsizlik oranını %0,1'den az artırmakta, ücretler de %0,1 oranında azaltmaktadır.

Nae (2009)'ye göre göç Avrupa'nın her zaman gündeminde yer almıştır. Ayrıca Nae gelişmiş ülkeler arasındaki göçte kültürel ve kurumsal engellerin olduğunu ve farklı iş gücü rejimlerinin uygulandığını tespit etmiştir. Nae, Romanya vatandaşlarının Kanada'ya göçünün ampirik bir analizini yaptığı çalışmasında göçün işgücü arzı ve verimlilik oranlarındaki değişimle ekonomik büyümeyi etkilediğini ifade etmiştir.

Peri (2010) uluslararası işgücü göçünün ABD ekonomisinin toplam çıktısı ve GSYİH'si üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında, göçmenlerin yatırımları ve uzmanlaşmayı teşvik ettiğini, ekonominin verimlilik kapasitesini artırdığını, verimlilik artışı neticesinde işçi başına gelirin arttığını açıklamakta, bununla birlikte göçmenlerin ABD doğumlu çalışanların istihdam olanaklarını azalttığına dair kanıtların yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Kangasniemi vd. (2012) çalışmalarında uluslararası işgücü göçünün ev sahibi ülkelerin (İspanya ve İngiltere) sektörel düzeyde verimlilik performanslarının doğrudan ekonomik sonuçlarını araştırmışlardır. Kangasniemi vd. çalışmalarında göçün kişi başına gelir üzerinde oynadığı rolün genel bir değerlendirmesini yapıp, demografik farklılıkların önemini vurgulamaktadırlar. Araştırma sonuçlarına göre İspanya ve İngiltere için çok farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Yabancı işçiler İngiltere'deki yerli işçilerden daha verimli, İspanya'daki yerli işçilerden daha az verimlidirler. Kangasniemi vd. göre bu durum İspanya ve İngiltere'nin kısmen yabancı işçi kabul etme politikalarından kaynaklanmaktadır.

Güney vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada uluslararası işgücü göçünün ücret seviyesi üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Bu çalışmaya göre uluslararası işgücü göçü, kaynak ülkelerde ücretlerin artmasına yol açarken, işgücü ithâl eden ülkelerde ise milli geliri arttırmanın yanında, çevre kirliliği ile yerli işgücü işsizliğini de artırmaktadır.

Nicodemo (2013) çalışmasında firma ve birey verilerini kullanarak, son on yılda en fazla göçmen alan iki büyük İspanyol şehri olan Barselona ve Madrid için, 2004-2008 yıllarını

kapsayacak şekilde yabancı işgücü göçünün sektörel bazda işgücü verimliliği üzerindeki etkilerini incelemiştir. Çalışmanın sonucuna göre genel itibarıyla uluslararası işgücü göçünün verimlilik üzerinde olumsuz bir etkisi bulunmaktadır. Ancak eğitilmiş ve mesleki uzmanlığa sahip göçmenler verimliliği olumlu etkilemektedirler.

Dadush (2014)'a göre uluslararası işgücü göçü yatırımları, yerli işçiler arasında mesleki uzmanlaşmayı teşvik etmektedir. Ayrıca istihdamı da artırmaktadır. Ev sahibi ülkeler düşük vasıflı göçmenlere de ihtiyaç duyduklarını kabul etmeli ve uluslararası işgücü göçü politikalarını buna göre ayarlamalıdır. Yabancı işçiler göz önünde bulundurularak işveren düzenlemeleri ile iş düzenlemeleri uyumlu hale getirilmelidir.

Aktaş (2015) uluslararası işgücü göçünün işgücü piyasası üzerindeki kısa ve uzun dönemdeki ekonomik etkilerini incelediği çalışmada uluslararası göçün göç alan ülkede ekonominin çıktı düzeyini yükselttiğini ifade etmektedir.

Hong (2016) 2005-2013 dönemini kapsayan, panel veri analizini uyguladığı ve göçmen işçilerin Norveç'teki işgücü verimliliği üzerindeki etkilerini incelediği çalışmada her bir firmadaki göçmen işçilerin oranının hem tüm sanayi hem de imalat sektörü için işgücü verimliliği üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu açıklamaktadır. Ayrıca Hong, çalışmada göçmen işçilerin verimliliğinin, yerli işçilerin verimliliğinden daha yüksek olduğunu da tespit etmiştir.

Edo ve Rapoport (2017) çalışmalarında asgari ücret düzeyinin uluslararası işgücü göçü üzerindeki etkilerini ABD ölçeğinde ve 2000-2013 yıllarını kapsayacak şekilde incelemiştir. Edo ve Rapoport, uluslararası işgücü göçünün, yerli işçilerin maaşları ve istihdamı üzerindeki etkilerinin, asgari ücretin düşük olduğu ABD eyaletlerinde daha olumsuz olduğunu tespit etmişlerdir.

Campo vd. (2018) İngiltere'de uluslararası işgücü göçü ve verimlilik arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmalarında göçün verimlilik üzerinde olumlu ve önemli bir etkiye sahip olduğunu açıklamaktadırlar. Ayrıca çalışmada bu durumun İngiltere'nin yüksek vasıflı işçileri göçmen olarak kabul etme politikasından kaynaklandığı da ifade edilmektedir. Campo, vd.'lere göre yüksek vasıflı işgücü göçünün yerli işçilerin eğitimi üzerinde olumlu etkileri olabilir.

Ruhs ve Vargas-Silva'ya (2020) göre uluslararası işgücü göçünün işgücü piyasası üzerindeki etkileri, büyük ölçüde göçmenlerin yeteneklerine, mevcut işçilerin becerilerine ve ev sahibi ekonominin özelliklerine bağlıdır. Göçmen işçilerin becerileri mevcut işçilerin becerilerini tamamlayıcı nitelikteyse, mevcut tüm işçilerin ücretlerinde bir artış yaşanacak, bu durum da ülkede verimliliği beklenildiği gibi artıracaktır. Genel olarak, düşük vasıflı mesleklerdeki işçilerin göçmen işçilerle daha fazla rekabet etmeleri beklenmektedir. Çünkü basit işler için gerekli becerilerin edinilmesi daha kolaydır ve daha az uzmanlaşma gerektirmektedir. Ayrıca yatırım ve işgücü talebinin göçe ne ölçüde yanıt vereceği, ekonominin özelliklerine bağlıdır. Çünkü ekonomik kriz sırasında işgücü talebi, ekonomik büyüme dönemlerinden daha yavaş yanıt verebilir.

Literatürün genel bir değerlendirmesi yapıldığında Borjas, Bodvarsson, Van den Berg, Nae, Peri, Nicodemo, Campo ve Hong'a göre uluslararası göç verimliliği artırırken; Llull, Quispe-Agnoli ve Zavadny'ye göre verimliliği azaltmaktadır. Bununla birlikte uluslararası göç Bodvarsson, Van den Berg, Bentolila, Llull, Nae ve Dadush'a göre istihdamı artırırken; Güney, Edo ve Rapoport'a göre istihdamı düşürmekte, Brücker ve Peri'ye göre ise uluslararası göç istihdam üzerinde önemli bir etkiye sahip değildir. Ayrıca uluslararası göç Bodvarsson, Van den Berg, Nae ve Aktaş'a göre ekonomik büyümeyi de artırmaktadır.

Literatürdeki çalışmalar doğrultusunda uluslararası işgücü göçlerinin ekonomik nedenlerle gelişmekte olan ülkelere gelişmiş ülkelere yapıldığı anlaşılmaktadır. Gelişmiş ülkenin işgücü açığı ve yabancı işçilerin nitelikli olması şartıyla, yabancı işçiler ev sahibi ülkenin ekonomik büyümesini, verimliliğini ve işsizlik oranını ülkeden ülkeye farklı oranlarda olmak üzere artırmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu makale OECD ülkeleri arasından seçilen 21 ülkenin verilerinden faydalanılarak yapılmıştır. Bu ülkeler Almanya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Macaristan, Norveç, Polonya, Portekiz, Slovakya ve Türkiye'dir. Çalışmada kullanılan veriler 2008-2018 yıllarını kapsamaktadır. Çalışmada daha fazla ülkenin verisinden faydalanabilmek amacıyla 2008-2018 dönemi tercih edilmiştir. Tüm gözlemler reel ve yıllıktır. İşsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik verileri OECD veri tabanından elde edilmiştir.

Bu çalışmada yöntem olarak panel veri analizi kullanılmıştır. Panel veri analizinde belirli bir dönemde birimlere (ülkeler, şirketler, hane halkı ve bireyler) ait yatay kesitsel gözlemler bir araya getirilmektedir (Greene, 2012: 383-384). Panel veri analizi, zaman serisi gözlemlerine dayanmaktadır. Zaman serileri ve kesit boyutları olmak üzere iki boyut vardır (Hsiao, 2006: 1). Genel bir panel veri modeli aşağıdaki gibi yazılmaktadır (Hsiao, 2003):

$$Y_{it} = \alpha_{it} + \beta_{kit} X_{kit} + u_{it} \quad i=1, \dots, N; \quad t=1, \dots, T \quad (2.1)$$

Denklemden Y bağımlı değişkendir, X_k bağımsız değişkendir, α sabit parametredir, β eğim parametresidir, u hata terimidir ve i birimleri (bireyler, haneler, firmalar, ülkeler) temsil etmektedir. T zamanı gün, ay, yıl olarak sembolize etmektedir (Hsiao, 2003).

Çalışmada üç model kullanılmıştır. Her bir model için aşağıdaki dört aşama uygulanmıştır. İlk aşamada Im, Pesaran, Shin (IPS) panel birim kök testi uygulanmıştır. Birim kök testleri ile değişkenlerin durağanlığı test edilmektedir. Panel birim kök testleri ampirik araştırmacılar arasında yaygın olarak uygulanmaktadır. Birim kök testleri ilk kez Levin, Lin tarafından kul-

lanılmıştır. Günümüzde, Levin, Lin & Chu t, IPS, Fisher tipi, Breitung, Hadri ve Harris-Tzavalis birim kök testleri yaygın olarak kullanılmaktadır.

IPS testi Levin, Lin testlerinin genelleştirilmiş halidir. Birim kök testinin modeli (Hoang ve McNown, 2006: 4):

$$\psi_{i,t} = \alpha_i + \rho_i \psi_{i,t-1} + \epsilon_{i,t}, \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (2.2)$$

Alternatif ve sıfır hipotezini şu şekilde ifade etmek mümkündür:

$$H_0: p_i = 1 \quad i: 1, 2, \dots, N$$

Alternatif hipoteze karşı:

$$H_A: p_i < 1, i = 1, 2, \dots, N, p_i = 1, i = N_j + 1, N_j + 2, \dots, N$$

Birim kök testleri, N kesit birimleri için kullanılır. Dickey-Fuller regresyonu:

$$\psi_{i,t} = \alpha_i + \rho_i \psi_{i,t-1} + \epsilon_{i,t} \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (2.3)$$

veya Genişletilmiş Dickey-Fuller birim kök testi (ADF) (Hoang ve McNown, 2006: 5):

$$\psi_{i,t} = p_i \psi_{i,t-1} + \sum_{j=1}^{p_i} \theta_{ij} \Delta \psi_{i,t-1} + \epsilon_{i,t} \quad t = 1, 2, \dots, T \quad (2.4)$$

şeklinde tahmin edilmektedir. $p_i = 1$ testi için t-istatistiği hesaplanır. t_i , T ($i = 1, 2, \dots, N$) bireysel serilerdeki ünite köklerini test etmek için istatistiki sembolize eder, $V(t_{i,T}) =$ ve $E(t_{i,T}) =$. Ayrıca,

$$\bar{t}_{N,T} = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N t_{i,T} \quad \text{and} \quad \sqrt{N} \frac{(\bar{t}_{N,T} - \mu)}{\sigma} \xrightarrow{N} N(0,1) \quad (2.5)$$

IPS testi, N birim kök testleri ile elde edilen sonuçları birleştirmektedir. N birim kök testleri N kesit birimlerinden elde edilmektedir. IPS testi, bireysel seriler için ADF t-testinin kullanılmasını önermektedir. IPS testi dengeli bir panelde kullanılmaktadır (Hoang ve McNown, 2006: 5):

İkinci aşamada Mundlak testi uygulanmıştır. Mundlak testi sabit etkili denklemlerin ve rastsal etkili denklemlerin arasından seçim yapmak için kullanılmaktadır. Mundlak yaklaşımında, bireysel etkiler ve grup değişkenler arasındaki bağımlılığın saptanması için, bireysel etkiler ve grup değişkenler arasında fonksiyonel bir form şartı aranmaktadır (Mundlak, 1978).

Mundlak yaklaşımı, regresörler ve bireysel etkiler arasındaki korelasyonu saptaması gereken değişkenlerle rastsal etkileri artırma imkânı vermektedir. Mundlak yaklaşımı, eksojen ve endojen açıklayıcı değişkenleri ayırt etmek için istatistiksel temeller sağlayarak, gerçek bir fayda imkânı sunmaktadır. Bu anlamda Mundlak'ın yaklaşımı, sadece korelasyonun varlığını tespit ettiği için Hausman testine kıyasla daha etkindir. Bununla birlikte, Mundlak'ın yaklaşımı rastsal bir etkiye dayalı olduğundan, regresörler ve bireysel etkiler bağımsız olmasa da zaman-sabit değişkenlerinin etkisini sürekli olarak tahmin etme imkânı vermektedir (Debarry, 2012).

Üçüncü aşamada heterodastisite, otokorelasyon ve birimlerarası korelasyon testleri uygulanmıştır. Heterodastisite, otokorelasyon ve birimlerarası korelasyon testlerinin sonuçları pozitifdir. Bu nedenle dördüncü aşamada “robust” panel veri testi yapılmıştır. Uluslararası işgücü göçünün işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik üzerindeki etkilerini inceleyebilmek amacıyla aşağıdaki modeller oluşturulmuştur:

$$\text{Model 1: } \ln p_{it} = \beta_{0i} + \beta_{1i} \ln f_{it} + \beta_{2i} uo_{it} + u_{it} \quad (2.6)$$

$$\text{Model 2: } \ln t_{it} = \beta_{0i} + \beta_{1i} \ln f_{it} + \beta_{2i} \ln p_{it} + u_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2.7)$$

$$\text{Model 3: } uo_{it} = \beta_{0i} + \beta_{1i} \ln f_{it} + \beta_{2i} \ln t_{it} + u_{it} + \varepsilon_{it} \quad (2.8)$$

Inf: Yabancı işçi sayısı

Int: Vergi geliri miktarı

uo : İşsizlik oranı

lnp: Verimlilik (GSYH'ya katkısı)

3. BULGULAR

Bu çalışmada 2008-2018 dönemini kapsayan panel veri analizi yöntem olarak kullanılmıştır. Çalışmada uluslararası işgücü göçünün işsizlik, vergi gelirleri ve verimlilik üzerindeki etkileri incelenmiştir. İşsizlik değişkeni oran değişken olduğu için durağan kabul edilerek, birim kök testi uygulanmamıştır.

Tablo 1: IPS Birim Kök Test Sonuçları

Değişkenler Test	Inf		Int		lnp	
	İstatistik	P-Değeri	İstatistik	P-Değeri	İstatistik	P-Değeri
IPS Birim Kök Testi	-5.174**	0.0000	-7.8581**	0.0000	-2.5702**	0.0051

** : İstatistiksel olarak %5 düzeyinde anlamlıdır.

Kaynak: Yazarlar tarafından stata programı kullanılarak analiz yapılmıştır.

Düzeyde Inf, Int ve lnp değişkenlerine uygulanan IPS birim kök testinin istatistikleri ve p-değerleri sonuçlarına göre, analizde kullanılan serilerin durağan olduğu anlaşılmıştır. Çünkü bütün değişkenlerin p-değerleri kritik değer olan 0,05'in altındadır (Tablo 1).

Tablo 2: Model 1'e Ait Sonuçlar

Testler	Mundlak Testi	Wald Testi			
Sonuç	0,0024	0,0082			
Panel veri analizi sonuçları					
lnp	Coef.	Std. Err.	P> z	[95% Conf. Interval]	
lnf	0.002902**	0.001104	0.009	0.000738	0.005067
uo	0.001365	0.001281	0.287	-0.001146	0.003878
cons	3.935177**	0.027637	0.000	3.881009	3.989344
Prob > chi2	0.0190	**: İstatistiksel olarak %5 düzeyinde anlamlıdır.			

Kaynak: Yazarlar tarafından stata programı kullanılarak analiz yapılmıştır.

Mundlak test sonucu (0,0024) kritik değer 0,05'ten küçük olduğu için sabit etkiler tahmin modelinin kullanılmasına karar verilmiştir. Ayrıca wald testi sonucu (0,0082) 0,1'den küçük olduğu için bağımsız değişkenlerin analizde kullanılmasının uygun olduğu anlaşılmaktadır. Panel veri analiz sonuçlarına göre, bağımsız değişken lnf istatistiksel olarak anlamlıdır ve lnf bağımsız değişkeni bağımlı değişken lnp'yi pozitif yönde etkilemektedir. Çünkü lnf'de %1'lik artış olduğunda, lnp % 0,002 artmaktadır. Bununla birlikte uo bağımsız değişkeni istatistiksel olarak anlamsızdır. Ayrıca “Prob > chi2” değerinin kritik değer 0.05'ten küçük olması modelin açıklama gücünün yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 2).

Tablo 3: Model 2'ye Ait Sonuçlar

Testler	Mundlak Testi	Wald Testi			
Sonuç	0.8505	0.0073			
Panel veri analizine ait sonuçlar					
Int	Coef.	Std. Err.	P> z	[95% Conf. Interval]	
lnf	0.000963	0.000941	0.306	-0.00088	0.0028089
lnp	0.782947**	0.024768	0.000	0.73440	0.8314915
cons	7.985448**	0.100525	0.000	7.78842	8.182475
Prob > chi2	0.0000	**: İstatistiksel olarak %5 düzeyinde anlamlıdır.			

Kaynak: Yazarlar tarafından stata programı kullanılarak analiz yapılmıştır.

Mundlak test sonucu (0,8505) 0,05'ten büyük olduğu için rastsal etkiler tahmin modelinin kullanılmasına karar verilmiştir. Ayrıca wald testi sonucu (0,0073) 0,1'den küçük olduğu için bağımsız değişkenlerin analizde kullanılmasının uygun olduğu anlaşılmaktadır. Panel veri analiz sonuçlarına göre, bağımsız değişken lnf istatistiksel olarak anlamsızdır. Bağımsız değişken lnp istatistiksel olarak anlamlıdır ve lnp bağımlı değişken Int'yi pozitif yönde etkilemektedir. Çünkü lnp'de %1'lik artış olduğunda, Int %0,78 artmaktadır. Prob > chi2

değerinin kritik değer 0,05'ten küçük olması modelin açıklama gücünün yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 3).

Tablo 4: Model 3'e Ait Sonuçlar

Testler	Mundlak Testi		Wald Testi		
Sonuç	0.5439		0.0351		
Panel veri analizi sonuçları					
uo	Coef.	Std. Err.	P> z	[95% Conf. Interval]	
Inf	0.020450**	0.008774	0.020	0.0032532	0.0376472
Int	0.446476**	0.024273	0.000	0.3989021	0.4940503
cons	1.641474**	0.462049	0.000	0.735873	2.547074
Prob > chi2	0.0000	**: İstatistiksel olarak %5 düzeyinde anlamlıdır.			

Kaynak: Yazarlar tarafından stata programı kullanılarak analiz yapılmıştır.

Mundlak test sonucu (0,5439) 0,05'ten büyük olduğu için rastsal etkiler tahmin modelinin kullanılmasına karar verilmiştir. Ayrıca wald testi sonucu (0,0351) 0,1'den küçük olduğu için bağımsız değişkenlerin analizde kullanılmasının uygun olduğu anlaşılmaktadır. Panel veri analiz sonuçlarına göre, bağımsız değişken Inf istatistiksel olarak anlamlıdır ve Inf bağımsız değişkeni uo'yu pozitif yönde etkilemektedir. Çünkü Inf'de %1'lik artış olduğunda, uo %0,02 artmaktadır. Ayrıca bağımsız değişken Int istatistiksel olarak anlamlıdır ve Int bağımlı değişken uo'yu pozitif yönde etkilemektedir. Çünkü Int'de %1'lik artış olduğunda, uo %0,44 artmaktadır. Ayrıca “Prob > chi2” değerinin kritik değer 0.05'ten küçük olması modelin açıklama gücünün yüksek olduğunu göstermektedir (Tablo 4).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Göç, halkın toplumsal, iktisadi, kültürel, vb. tüm yönleriyle yakından ilişkilidir. Göç, sahip olduğu bu çok yönlü karakter nedeniyle halkın birçok kesimini yakından ilgilendirmektedir. İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişi olan göç hareketleri, bütün kıtaları içine alarak gelişmiştir. Bununla beraber göç olaylarının merkezinde yer alan Avrupa kıtası, ikinci Dünya savaşı sonrasında günümüze kadar geçen sürede, yoğun bir şekilde işgücü göçü almaktadır. Ülkeler arasındaki ekonomik, sosyal ve demografik gelişme farklılığının artması işgücü göçünü hızlandırmaktadır. Son yıllarda, AB içinde yaşanan sosyal ve ekonomik problemler nedeniyle Avrupa ülkelerinin çoğunluğu, uluslararası işgücü göçünü temel bir problem olarak görmektedir. Pek çok Avrupa ülkesi yabancı işçi göçünü ve istihdamını, emek piyasasının ihtiyaçlarını karşıladığı ve üretim maliyetleri azalttığı için kabul etmektedir.

Göçün işgücü alan ülke üzerindeki etkileri, göçmen işgücü alan ülkelerin yabancı işçi politikalarına, yabancı işçileri istihdam edecekleri iş alanlarına, ekonomilerinin gelişmişliğine,

nüfuslarına, nüfus bileşimlerindeki beklenen gelişmelere ve toplumlarının yabancı işçilere yönelik bakış açılarına göre değişmektedir. Göç alan ülkeler yabancı işgücü göçünü ekonomik fayda açısından değerlendirmektedirler.

Yapılan analiz sonucunda yabancı işçiler göç alan ülkede işsizliği %0,02 oranında artırırken, verimliliği ise %0,002 oranında artırmaktadırlar. Bu sonuçlar Borjas, Quispe-Agnoli ve Zavodny, Brücker ve Jahn, Peri, Kangasniemi vd., Güney vd., Nicodemo, Campo, vd.'nin çalışmalarıyla uyumludur. Analizde uluslararası işgücü değerlerinin vergi gelirleri üzerindeki etkisini gösteren oran (tablo 3) istatistiksel olarak anlamsız çıktığı için uluslararası işgücü göçünün vergi gelirleri üzerindeki etkisi tespit edilememiştir. Ayrıca analiz sonuçlarına göre vergi gelirlerindeki bir artış da işsizliği %0,44 artırmaktadır.

Göç alan ülkede işsizliğin artmasının nedeni göçmen işçilerin daha düşük ücretle çalışmayı kabul etmeleri neticesinde işgücü piyasasına daha fazla tercih edilmeleridir. Bu nedenle de yerli işçiler arasında göçmen işçilerden kaynaklanan işsizlik görülebilmektedir. Uluslararası işgücü göçünün verimliliği artırmasının nedeni ise göç alan ülkenin sıfır maliyetle, ihtiyaç duyduğu işgücünü elde etmesidir. Ayrıca göç alan ülke göç yoluyla nüfusunu da gençleştirmektedir. Göç alan ülkelerin uluslararası işgücü göçünden faydalanabilmeleri için kaçak işçiliği önlemeleri, göçmen işçi seçiminde işgücü piyasasında ihtiyaç duydukları vasıflı işçileri tercih etmeleri ve göçmen işçilere her türlü sosyal hakların verilmesi gerekmektedir.

ECONOMIC EFFECTS OF INTERNATIONAL WORKFORCE MIGRATIONS: UNEMPLOYMENT, TAX REVENUES, PRODUCTIVITY

1. INTRODUCTION

Migrations are as old as human history. Migration, conquests, and colonization activities have been caused by the displacement of some peoples from their homes and forced into new settlements. The need for an international workforce started in the 16th century. It started with the need for free workers to be employed in cotton, sugar beet and coffee fields of new continents discovered from the middle of the 16th (Toksöz, 2006: 11). In the first half of the 16th century, people of African descent sent to Western India by human traffickers to work on sugar and tobacco lands are the first immigrant workers (Yılmaz, 2005).

There are different definitions of migration in the literature. According to Temiz (2004: 36), migration is the separation of people from their terrestrial habitats and socio-cultural environments, determined temporarily or permanently, or settling from one place to another within the borders of their country of residence.

There are also economic and non-economic factors of migration. It is possible to list the economic factors as follows: to feed better, to work in better conditions, and to raise the living standards of workers' families (Gönüllü, 1996). The USA's first restrictions on international labor migration with the "Quota Law" enacted in 1921. With the "Immigration Restriction Law" that came into force in 1924, only 162.000 people were accepted each year as an immigrant workforce (Stalker, 1994: 25).

The general foreign worker policies of countries vary depending on the understanding that these countries place on labor migration, types of employment, the prospects of foreign workers for the future, population sizes, the development of their economies, and societies' attitudes related to foreign workers. Receiving immigration countries try to evaluate labor migration according to the principle of economic benefit generally (Gezgin, 1994: 93).

The purpose of this study is investigated the effects of some OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) countries (Germany, Austria, Belgium, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Netherlands, England, Spain, Sweden, Switzerland, Italy, Iceland, Hungary, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, and Turkey) on unemployment of international labor migration is to determine the impact on tax revenues and productivity. The unique value of the study is that it examines unemployment, tax revenues, and productivity factors together with international labor migration. The study hypothesizes that international labor migration increases unemployment, productivity, and tax revenues.

2. RESEARCH METHOD

In this study, panel data analysis is used as a method. In the first stage, Im, Pesaran, Shin (IPS) panel unit root test is applied. In the second stage, Mundlak and Wald tests are applied. The Mundlak test is used to choose between fixed-effect equations and random-effect equations. In the third stage, heteroscedasticity, autocorrelation, and inter-unit correlation tests are applied. The results of heteroscedasticity, autocorrelation, and inter-unit correlation tests are positive. Therefore, in the fourth stage, a "robust" panel data test is performed.

3. CONCLUSION

As a result of the analysis, while foreign workers increase unemployment in the country receiving immigration by 0.02%, they increase productivity by 0.002%. These results are consistent with the articles of Borjas, Quispe-Agnoli and Zavodny, Brücker and Jahn, Peri, Kangasniemi, et al., Güney et al., Nicodemo, Campo, et al. In the analysis, the effect of international labor migration on tax revenues can not be determined since the ratio showing the effect of international labor values on tax revenues (Table 3) was statistically insignificant.

Also, according to the analysis results, an increase in tax revenues increases unemployment by 0.44%. For migrant countries to benefit from international labor migration, they need to prevent illegal labor, choose the skilled workers they need in the labor market and give all kinds of social rights to migrant workers.

KAYNAKÇA

- Abadan-Unat, N. (2002). Bitmeyen Göç, Konuk İşçilikten Ulus Ötesi Yurttaşlığa, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Abadan-Unat, N. (2006). Bitmeyen Göç, Konuk İşçilikten Ulus Ötesi Yurttaşlığa, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Aktaş, M.T. (2015). Ücret Odaklı Uluslararası İşgücü Hareketliliğinin İşgücü Piyasalarına Etkileri, *Tesam Akademik Dergisi*, 2(2), 197-219.
- Baramidze, M. (2001). Karadeniz Ülkelerinde Göçmen İşçilerin Korunmasına ait Hukuki Çerçeve ve Göçmen Toplulukları ile Ev sahibi Ülke Arasındaki İlişkiler, [http:// www.tbmm.gov.tr/ul_kom/keipa/komasyonlar/cc/GA17_CC16_REP51_01_TR.htm](http://www.tbmm.gov.tr/ul_kom/keipa/komasyonlar/cc/GA17_CC16_REP51_01_TR.htm), (11.12.2007).
- Bentolila, S., Dolado, J.J. ve Jimeno, J.F. (2008). Does Immigration Affect the Phillips Curve? Some Evidence for Spain, *Banco de España Working Paper Series*, No: 0814, Madrid.
- Bodvarsson, Ö. ve Van den Berg, H. (2003). The Impact of Immigration on a Local Economy: The Case of Dawson County, Nebraska, *Great Plains Research*, 13, 291-309.
- Borjas, G. J. (2001). Does Immigration Grease the Wheels of the Labor Market?, *Brookings Papers on Economic Activity*, No: 1, Washington.
- Brücker, H. ve Jahn, E. J. (2009). Migration and Wage-Setting: Reassessing the Labor Market Effects of Migration, <https://www.oecd.org/employment/emp/42365109.pdf>, (01.05.2020).
- Campo, F., Forte, G. ve Portes, J. (2018). The Impact of Migration on Productivity and Native-Born Workers' Training, *Institute of Labor Economics-IZA*, Working Paper No: 11833, Bonn.
- Dadush, U. (2014). The Effect of Low-Skilled Labor Migration on the Host Economy, *Global Knowledge Partnership on Migration and Development-KNOMAD*, Working Paper No:1, Washington.
- Debarsy, N. (2012). The Mundlak Approach in the Spatial Durbin Panel Data Model, *Journal Spatial Economic Analysis*, 7(1), 109-131.
- Dodani, S. ve LaPorte, R. (2005). Brain Drain from Developing Countries: How can Brain Drain be Converted into Wisdom Gain?, *Journal of the Royal Society of Medicine*, 98(11), 487- 491.

- Edo, A. ve Rapoport, H. (2017). Minimum Wages and the Labor Market Effects of Immigration, *CEPR Working Paper*, No: 2017-12, Paris.
- Gezgin, M. F. (1994). İşgücü Göçü ve Avusturya'daki Türk İşçileri, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, No: 3743.
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM). (2020). Düzensiz Göç Hakkında. <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-hakkinda>, (06.07.2020).
- Gönüllü, M. (1996). Dış Göç, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 94-104.
- Greene, H. W. (2012). *Econometric Analysis*, Harlow: Pearson Education.
- Güney, T., Tuncer, G. ve Kılıç, R. (2013). Uluslararası Göçün İşgücü Piyasasındaki Ücret Düzeyi Üzerine Etkileri: Bir Literatür Araştırması, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 41-54.
- Hoang, T. N. ve McNown, R. F. (2006). Panel Data Unit Roots Tests Using Various Estimation Methods, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.566.1129&rep=rep1&type=pdf>, (04.05.2020).
- Hong, S. (2016). Immigration Effect on Labor Productivity Case of Norwegian Firms and Industries, <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/52399/Master-Thesis-2016-Final-version.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (02.05.2020).
- Hsiao, C. (2003). *Analysis of Panel Data*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Hsiao, C. (2006). Panel Data Analysis-Advantages and Challenges, *IEPR Working Paper*, No: 06-49, California.
- Hughes, D., Akkök, F., Arulmani, G. ve Zelloth, H. (2019). Migration: Theory, Research and Practice in Guidance and Counselling, *British Journal of Guidance & Counselling*, 47(1), 1-5.
- Kapu, H. (2012). TRA2'de Göç Olgusu: Sebep ve Sonuçlar Bağlamında Analitik Bir Araştırma, Kars: Serhat Kalkınma Ajansı yayınları.
- Kangasniemi, M., Mas, M., Robinson, C. ve Serrano, L. (2012). The Economic Impact of Migration: Productivity Analysis for Spain and the UK, *Journal of Productivity Analysis*, 38(3), 333-343.
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration, *Demography*, 3(1), 47-57.
- Llull, J. (2008). The Impact of Immigration on Productivity, *CEPR Working Paper*, No: 0802, Madrid.
- Martin, P. (2013). The Global Challenge of Managing Migration, <https://www.prb.org/wp-content/uploads/2014/05/global-migration.pdf>, (06.07.2020).
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., ve Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A Review and Appraisal, *Population and Development Review*, 19(3), 431-466.

- Mundlak, Y. (1978). On the Pooling of Time Series and Cross Section Data, *Econometrica*, 46(1), 69-85.
- Nae, T.R. (2009). Migration, Restrictions and the Impact on Labour Market, *Romanian Journal of Economic Forecasting*, 3, 167-183.
- Nicodemo, C. (2013). Immigration and Labor Productivity: New Empirical Evidence for Spain, *Institute of Labor Economics-IZA*, Working Paper No: 7297, Bonn.
- Peri, G. (2010). The Effect of Immigrants on U.S. Employment and Productivity, <https://www.frbsf.org/economic-research/publications/economic-letter/2010/august/effect-immigrants-us-employment-productivity/>, (03.05.2020).
- Quispe-Agnoli, M. ve Zavadny M. (2002). The Effect of Immigration on Output Mix, Capital, and Productivity, *Federal Reserve Bank of Atlanta, Economic Review*, 87(Q1): 17-27.
- Raphael, S. ve Ronconi, L. (2007). The Effects of Labor Market Competition with Immigrants on the Wages and Employment of Natives: What Does Existing Research Tell US?, *Du Bois Review: Social Science Research on Race*, 4(2), 413-432.
- Robinson, R. (2005). Beyond the State-Bounded Immigrant Incorporation Regime. Trans-national Migrant Communities: Their Potential Contribution to Canada's Leadership Role and Influence in a Globalized World, Ottawa: The North-South Institute.
- Ruhs, M. ve Vargas-Silva, C. (2020). This Briefing Discusses the Impacts of Immigration on the Labour Market in the UK, Focusing on Wages and Employment. <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/the-labour-market-effects-of-immigration/>, (04.05.2020).
- Seyidoğlu, H. (2003). Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama, İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- Stalker, P. (1994). The Work of Strangers: A Survey of International Labour Migration, *International Labour Office*, Geneva.
- Straubhaar, T. (2001). New Migration Need a NEMP (A New European Migration Policy), *Hamburg Institute of International Economics*, Research Paper No: 95, Hamburg.
- Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de İçgöç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi, A. İçduygu (Ed.), *Türkiye'de İçgöç Konferansı*, 7-21, İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.
- Temiz, H. E. (2004). Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Göç Hareketleri, Yoksulluk ve İşgücü Piyasaları, *Tühis İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 18(5), 35-60.
- Toksöz, G. (2006). Uluslararası Emek Göçü, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, G. (2005). Emek Göçünün Tarihsel Arka Planı ve AB'deki Göçmen İşçilerin Durumu, <http://www.antimai.org/mkl/gy2005ttb.htm>, (03.12.2007).

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Levent ŞAHİN, ALİ ŞEN
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Levent ŞAHİN
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Levent ŞAHİN
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Levent ŞAHİN
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Levent ŞAHİN